

BIURO
RZECZNIKA PRAW DZIECKA

Warszawa, 17 sierpnia 2021 r.

ZSR.441.923.2015.MA
(w odp. należy podać nr sprawy)

Szanowny Panie,

Rzecznik Praw Dziecka zapoznał się z Pana pismami, w których postuluje Pan wprowadzenie ustawy przeciwdziałającej alienacji rodzicielskiej.

Informuję, że stanowisko Rzecznika Praw Dziecka w skierowanym do Pana piśmie z dnia 29 listopada 2020 roku pozostaje aktualne. Ponownie wskazuję, że brak jest jakichkolwiek podstaw do podejmowania czynności w sprawie przez Rzecznika Praw Dziecka, które to czynności były podejmowane od 2015 roku.

Odnosząc się do regulacji prawnych w kwestii kontaktów wskazać należy, że zagadnienie dotyczące kontaktów regulują art. 113–1136 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r., poz.1359) – dalej k.r. i o. W myśl art. 113¹ k.r. i o. jeżeli dziecko przebywa stale u jednego z rodziców, sposób utrzymywania kontaktów z dzieckiem przez drugiego z nich rodzice określają wspólnie, kierując się dobrem dziecka i biorąc pod uwagę jego rozsądne życzenia. W braku porozumienia o zakresie kontaktów rozstrzyga sąd rodzinny. Istotne znaczenie ma również treść art. 58 § 1a. k.r. i o., która mówi, że „w braku porozumienia, o którym mowa w § 1, sąd, uwzględniając prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców, rozstrzyga o sposobie wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie”. Obecnie to właśnie ta regulacja jest podstawą orzekania przez sądy pieczy naprzemiennej,

a jej główną przesłanką jest dobro dziecka. Analogiczne rozwiązanie zawiera art. 107 § 2 k.r. i o. W celu ograniczenia alienacji rodzicielskiej poprzez skuteczniejsze egzekwowanie kontaktów z dzieckiem przez rodziców do nich uprawnionych, ustawodawca ustawą z dnia 26 maja 2011 r. o zmianie ustawy - *Kodeks postępowania cywilnego* dodał w części pierwszej, księga druga, tytuł II, dział II, rozdział 2 *Kodeksu postępowania cywilnego* oddział 6 w brzmieniu „Sprawy dotyczące wykonywania kontaktów z dzieckiem”. Celem tej nowelizacji, obowiązującej od dnia 13 sierpnia 2011 r., było wprowadzenie do polskiego porządku prawnego narzędzi, przy pomocy których sądy opiekuńcze mogłyby wyegzekwować, w sposób zgodny ze swoimi wcześniejszymi orzeczeniami, kontakty obojga rodziców z dzieckiem. Nowelizacja ukierunkowana była nie tylko na kompleksowe uregulowanie problematyki wykonywania orzeczeń dotyczących kontaktów z dziećmi, ale również ujednoczenie i uproszczenie procedury oraz uczynienie jej bardziej skuteczną. Istota tych zmian polegała także na zastąpieniu postępowania egzekucyjnego odrębnym postępowaniem opiekuńczym w tym zakresie. Przyczyny alienacji zawiera uzasadnienie najnowszego orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczące naruszenia prawa do poszanowania życia rodzinnego uregulowanego w przepisie art. 8 *Europejskiej Konwencji Praw Człowieka* (sprawa *Wdowiak przeciwko Polsce* - wyrok z 7 lutego 2017 r., skarga nr 28768/12). Trybunał wskazał, że w postępowaniu o ustalenie kontaktów Sądy podejmowały liczne próby mediacji pomiędzy rodzicami dziecka, dostosowywały kształt kontaktów do zmieniających się okoliczności, a także nakładały odpowiednie sankcje pieniężne na matkę dziecka w sytuacjach, w których nie chciała ona respektować ustaleń wypracowanych ze skarżącym przed sądem. Trybunał przypomniał, że pozytywne obowiązki władz krajowych w analogicznych sytuacjach mają charakter obowiązku staranności, a nie obowiązku osiągnięcia konkretnego rezultatu. Pogarszające się relacje skarżącego z dzieckiem wynikały z okoliczności, które znajdowały się poza kontrolą sądu. W uzasadnieniu przedmiotowego wyroku stwierdzono, że wrogi stosunek matki dziecka, a potem samego dziecka względem skarżącego miał jednoznacznie negatywne przełożenie na relacje skarżącego z jego synem, zatem w tych okolicznościach, zważywszy na delikatny charakter sporu i nadrzędność dobra dziecka i interesów dziecka we wszystkich sprawach rodzinnych, władze krajowe miały ograniczone możliwości wpływu na sytuację skarżącego. Podsumowując Trybunał uznał, że sądy polskie podjęły wszystkie możliwe i rozsądne kroki właściwe dla wyegzekwowania kontaktów skarżącego z jego synem.

Wskazać należy, że Ministerstwo Sprawiedliwości rozważa wprowadzenie regulacji mających na celu zwiększenie skuteczności wykonywania orzeczeń w sprawie kontaktów. Aktualnie trwają prace analityczno – koncepcyjne w tym zakresie.

Podsumowując należy wyjaśnić, że także przepisy *ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, z późn. zm.) – zwanej dalej „k.c.”, stoją na straży prawidłowego wykonywania orzeczeń sądów w przedmiocie kontaktów. Rodzic, któremu bezprawnie ogranicza się kontakt z dzieckiem, może dochodzić zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Stanowisko takie zajął Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 15 lipca 2015 r. w sprawie o sygn. akt I ACa 202/15, uznając, że ograniczanie osobistych kontaktów rodzica z dzieckiem godzi w dobro osobiste uprawnionego do kontaktu w postaci więzi rodzicielskiej, a jest to więź szczególna, której naruszenie wiąże się ze znacznym cierpieniem psychicznym, co uzasadnia przyznanie zadośćuczynienia.

Wyrażam nadzieję, że niniejsza odpowiedź okaże się dla Pana pomocna.

Pracownicy Biura Rzecznika Praw Dziecka nie udzielają telefonicznie informacji o prowadzonych w biurze sprawach. Osoba uprawniona może uzyskać stosowną informację w sprawie, gdy złoży – podając imię i nazwisko i sygnaturę sprawy – zapytanie:

- pocztą elektroniczną na adres: rpd@brpd.gov.pl

- pocztą na adres:

Biuro Rzecznika Praw Dziecka

ul. Chocimska 6

00-791 Warszawa

- poprzez ePUAP na skrytkę: /BRPD/SkrytkaESP

Z poważaniem

Dyrektor Zespołu Spraw Rodzinnych i

Nieletnich

Ewelina Rzeplińska-Rogalska

Potwierdzam zgodność kopii wydruku z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	5471.978755.1813535
Sygnatura dokumentu	ZSR.441.923.2015
Data dokumentu	2021-08-17
Skrót dokumentu	6FCF7329C7BC628AD3FEBFD3DA03D43E8C16DB92
Wersja dokumentu	1.3
Data podpisu	2021-08-17 10:46:18
Podpisane przez	EWELINA KATARZYNA RZEPLIŃSKA-ROGALSKA Dyrektor Zespołu Spraw Rodzinnych i Nieletnich

EZD 3.104.37.37.36657

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 1 Rzecznika Praw Dziecka z dnia 2 stycznia 2015 roku wprowadzającym w Biurze Rzecznika Praw Dziecka system Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją, pismo podpisane elektronicznym podpisem kwalifikowanym nie wymaga podpisu własnoręcznego jako właściwie zatwierdzone w systemie teleinformatycznym BRPD.

